

O completare la repertoriul de aşezări și descoperiri aparținând culturii eneolitice Sălcuța din Oltenia

Cătălin Nicolae Pătroi*

Keywords: *Salcuta, settlement, Eneolithic, discoveries, Oltenia.*

Summary: *An addition to the repertoire of settlements and discoveries of the Neolithic culture Salcuta in Oltenia. This study is a complement to a repertoire of settlements and discoveries belonging to SALCUTA CULTURE.*

În mai multe rânduri am abordat repertoriul aşezărilor și descoperirilor culturii Sălcuța din Oltenia, ultima dată fiind chiar în monografia dedicată acestor comunități eneolitice¹. Cuprinzând întreg arealul fizico-geografic al Olteniei, cultura Sălcuța este bine reprezentată din punct de vedere al densității de locuire. Deși în ultimii ani nu s-au mai realizat cercetări în stațiuni deja cunoscute, numărul informațiilor despre comunitățile eneolitice Sălcuța sporește atât datorită valorificării mai cuprinzătoare a literaturii de specialitate cât și a cercetărilor preventive ori a acțiunilor împotriva comercianților ilegali de bunuri culturale mobile aparținând patrimoniului național. Așadar, deși nu este mult timp de când m-am aplecat asupra acestui subiect, reiau discuția punctând noile informații.

Noile aşezări și descoperiri vor fi enumerate în ordine alfabetică iar informațiile sunt structurate astfel:

a – punctul în care au apărut vestigiile.

b – informații despre reperate de localizare, autorul/ii descoperirii, colectivul de cercetare, tipul descoperirii, încadrarea cronologică (acolo unde există), materialele descoperite etc.

c. – bibliografie.

*

Sat Cornu, Comuna Orodel (Județ Dolj)

a. „*La Eleșteu*“.

b. Autorii vorbesc despre o aşezare a culturii Sălcuța fără a preciza alte detalii. În repertoriile anterioare am semnalat că în localitate fusese descoperit doar un topor de cupru de tip Jaszladany.

c. Berciu *et alii*. 1951, p. 238; Pătroi 2013; Pătroi 2015.

Sat Dobra, Comuna Bălăcița (Județ Mehedinți)

a. „*Scoala Generală*“.

b. Un sondaj arheologic a fost realizat de G. Crăciunescu în anul 1991.

* **Cătălin Nicolae Pătroi**, arheolog expert, doctor, Direcția Județeană pentru Cultură Mehedinți, e-mail: tara_catalin@yahoo.com.

¹ Pătroi 2015.

c. Locuirea Sălcuța se află la sud de școală, pe un pînten de deal format prin erodarea terasei pe trei laturi. Stratigrafia surprinde și elemente de cultură Verbicioara.

e. Crăciunescu 2002, p. 79, 86.

Comuna Florești (Județ Mehedinți)

a. „Școala Generală”.

b. Pe partea dreaptă a șoselei Florești-Baia de Aramă, către Școala Generală, s-au făcut lucrări de regularizare a cursului unui pârâu, supravegheate de G. Crăciunescu. Cu această ocazie au fost găsite fragmente ceramice aparținând culturii Sălcuța.

Comuna Gruia (Județ Mehedinți)

a. „kilometrul fluvial 859+500”.

b. O cercetare de teren făcută de G. Crăciunescu în 1982 în această localitate a dus la descoperirea unei stațiuni arheologice aparținând culturii Sălcuța. Aceasta este situată chiar pe malul Dunării și este permanent afectată de apă. Stratul de cultură este acoperit de un strat de aluviuni gros de circa 0,80 m.

Sat Halânga, Comuna Izvoru Bârzii (Județ Mehedinți)

a. „La izvor”.

b. La circa 300 m de punctul amintit, se află un mic izvor ce are o albie lată de 5-6 m și adâncă de circa 3 m. Din malul acestui ogaș au fost strânse fragmente ceramice aparținând culturii Sălcuța. Stratul de cultură poate fi urmărit în malurile ogașului pe o distanță de câteva sute de metri, în zona podului de pe șoseaua Drobeta Tr. Severin-Târgu Jiu. În evidențele mele anterioare în localitate fusese descoperit un topor de cupru de tip Jaszladany, varianta Petrești.

c. Informații G. Crăciunescu; Pătroi 2015.

Sat Iablanița, Comuna Pădina Mare (Județ Mehedinți)

b. Materiale aparținând culturii Sălcuța au fost aduse de elevi de pe teritoriul localității pentru colecția școlară.

c. Gherghe 1999, p. 64.

Sat Nicolae Bălcescu, Oraș Vânju Mare (Județ Mehedinți)

b. Vas Sălcuța (ceașcă cu două apucători) recuperat de IPJ Mehedinți în colaborare cu Direcția Județeană pentru Cultură Mehedinți, în anul 2015, în urma unei acțiuni privind comerțul cu bunuri culturale pe internet. Cetățeanul care comercializa vasul a declarat că a fost găsit pe proprietatea personală din satul Nicolae Bălcescu. Bunul cultural se află în colecția Muzeului Regiunii Porților de Fier Drobeta Turnu Severin.

Sat Oprișor, Comuna Oprișor (Județ Mehedinți)

a. „Dealul Țeapa”.

b. Autorii vorbesc despre o așezare a culturii Sălcuța.

c. Berciu *et alii*. 1951, p. 238.

Sat Ostrovu Mare, Comuna Gogoșu (Județ Mehedinți)

a. „*Km. flv. 876*”.

b. Așezarea se întinde pe o suprafață de 150 m, fiind identificate vestigii epipleolitice și ale culturii Sălcuța.

c. Stângă 1980, p. 641-646;

Comuna Pristol (Județ Mehedinți)

a. „*Kilometrul fluvial 847*”.

b. În acest punct au fost efectuate cercetări arheologice coordonate de G. Crăciunescu, în anul 2009. Din această cercetare și în urma unor periegeze au fost strânse informații care documentează locuiri aparținând culturilor: Starčevo-Criș, Sălcuța, Coțofeni, Verbicioara, Gârla Mare precum și din evul mediu timpuriu.

Oraș Râmnicu Vâlcea (Județ Vâlcea)

a. „*Copăcelu – Valea Răii*”.

b. Cercetări sistematice între anii 1962-1964 au dus la descoperirea unui nivel de cultură Boian ce suprapune o așezare Starčevo-Criș. În anul 2008, în urma unor cercetări arheologice preventive din punctul „*Drumul Gării*” a fost delimitat situl pe latura sa de sud-est, cultura Sălcuța suprapunând vestigii Starčevo-Criș. Alte materiale Sălcuța au fost identificate și pe terasa mijlocie a pârâului Sărata alături de vestigii Verbicioara.

c. Berciu 1966; Tulugea 2010, p. 16; Pătroi 2013, p. 148; Tulugea 2015, p. 91.

Valea Izvorului (actual Ștefan Odobleja) (Județ Mehedinți)

a. „*La carieră*”.

b. În nord-vestul localității se află o carieră de unde a fost exploatat pietriș pentru întreținerea unor drumuri din comună. Cu această ocazie a fost identificată o stațiune arheologică aparținând culturii Sălcuța. Aceasta a fost distrusă parțial de exploatarea amintită.

c. Informații G. Crăciunescu.

Sat Vela, Comuna Vela (Județ Dolj)

b. Este semnalată și o așezare a culturii Sălcuța. Localitatea figura în evidența mea cu un topor de cupru tip Jaszladany descoperit întâmplător și cu o figurină feminină antropomorfă cunoscută sub numele de „*Venus de la Oslo*” deoarece a participat la Expoziția Internațională din acest oraș.

c. Plopsor 1926, p. 238-240; Pătroi 2015.

*

Descoperirile prezentate în acest mic articol nu schimbă punctele de vedere asumate până acum despre cultura Sălcuța. Reliefează în special o locuire mai intensă în zona podișului Mehedinți și pe malul Dunării fapt postulat anterior. Cum este și normal, vecinătatea cursurilor de apă este preferată și de comunitățile eneolitice Sălcuța.

Bibliografie

Berciu 1966 – Berciu D., *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966.

Berciu et alii. 1951 – Berciu D., Comșa E., Ialomița S. P., *Raport preliminar asupra săpăturilor arheologice de la Verbicioara. 1950*, în *Studii și Cercetări de Istorie Veche*, II, nr. 1, 1951, p. 229-250.

Crăciunescu 2002 – Crăciunescu G., *Stațiunea din epoca bronzului de la Dobra, Județul Mehedinți*, în *Drobeta*, XI-XII, 2002, p. 78-104.

Gherghe 1999 – Gherghe P., *Repertoriul descoperirilor și informațiilor arheologice pentru epoca geto-dacă din Județul Mehedinți*, în *Drobeta*, IX, 1999, p. 57-72.

Pătroi 2011 – Pătroi C. N., *Elemente noi privind catalogul așezărilor și descoperirilor culturii eneolitice Sălcuța*, în *Drobeta*, XXI, 2011, p. 5-12.

Pătroi 2013 – Pătroi C. N., *Neo-eneoliticul în Oltenia. Repertoriu de așezări și descoperiri*, Craiova, 2013.

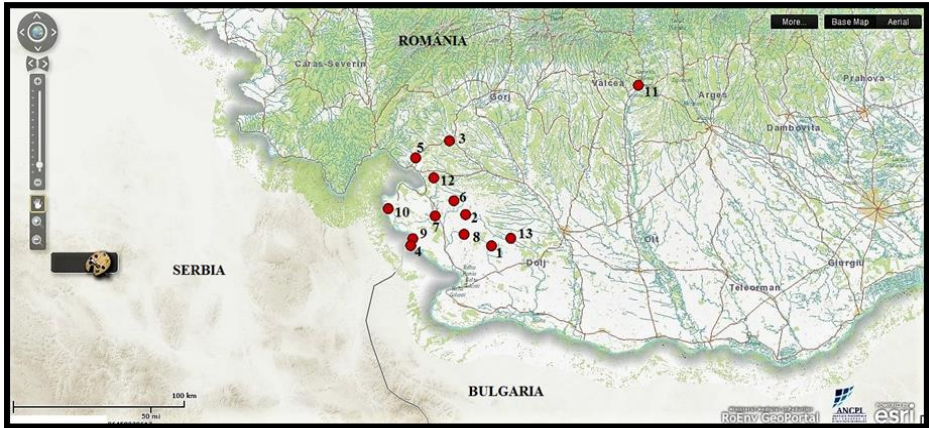
Pătroi 2015 – Pătroi C. N., *Cultura Sălcuța în Oltenia*, Craiova, 2015.

Plopșor 1926 – Plopșor C. N., *Din jocurile copiilor preistorici. Arșicul și spârnelul*, în *Arhivele Olteniei*, anul V, Nr. 25-26, mai-august, 1926, p. 238-240.

Stângă 1980 – Stângă I., *Cercetări în așezarea neolitică de la Ostrovu Mare – km. 876 „Porțile de Fier II”*, în *Materiale și Cercetări Arheologice. A XIV- a Sesiune Anuală de Rapoarte Arheologice*, Tulcea, 1980, p. 641-646.

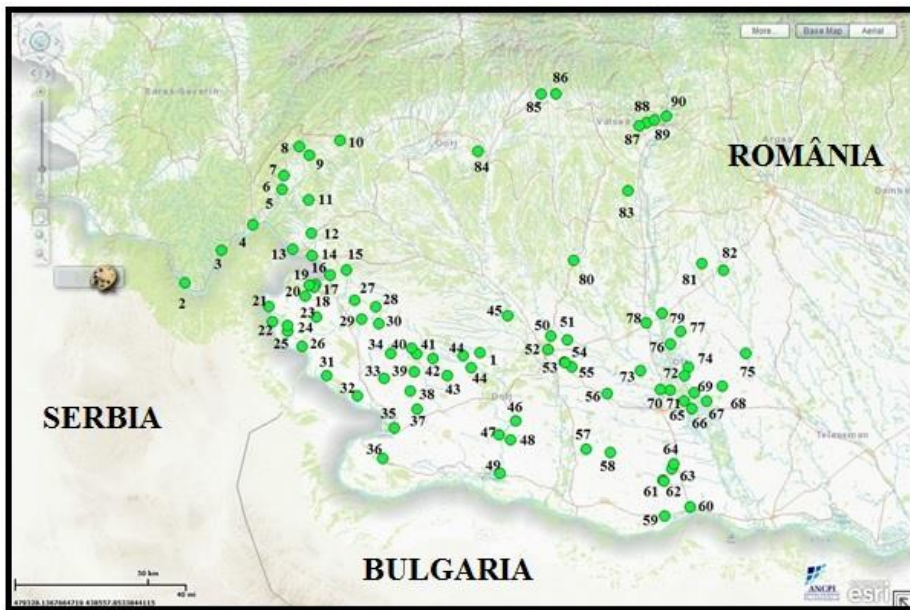
Tulugea 2010 – Tulugea C. A., *Repertoriul arheologic din nordul Olteniei (Neolitic, Eneolitic)*, în *Buridava. Studii și Materiale*, 8, 2010, p. 16-28.

Tulugea 2015 – Tulugea C. A., *Podoabe descoperite în așezarea neolitică de la Copăcelu – Valea Răii*. în *Buridava. Studii și Materiale*, XII/1, Volum dedicat profesorului Petre Roman la cea de a 80-a aniversare, 2015, p. 88-99.

Harta 1. Noi așezări și descoperiri aparținând culturii Sălcuța din Oltenia.

1 - Cornu, Com. Orodul (Județ Dolj), **2** - Dobra, Com. Bălăcița (Județ Mehedinți), **3** – Florești, Com. Florești (Județ Mehedinți), **4** – Gruia, Com. Gruia (Județ Mehedinți), **5** – Halânga, Com. Izvoru Bârzii (Județ Mehedinți), **6** - Iablanița, Com. Pădina Mare (Județ Mehedinți), **7** - Nicolae Bălcescu, Oraș Vânju Mare (Județ Mehedinți), **8** - Oprișor, Com. Oprișor (Județ Mehedinți), **9** - Ostrovu Mare, Com. Gogoșu (Județ Mehedinți), **10** – Pristol, Com. Pristol (Județ Mehedinți), **11**- Oraș Râmnicu Vâlcea (Județ Vâlcea), **12** - Valea Izvorului (actual Ștefan Odobleja), Com. Livezile (Județ Mehedinți), **13** - Vela, Com. Vela (Județ Dolj). Hartă realizată de C. N. Pătroi. Șablon cartografic – <http://www.geoportal-mediu.ro/Siriu/viewer/>

Harta 2. Așezările și descoperirile culturii Sălcuța din Oltenia.

1 - Sălcuța, 2 - Șvinița, 3 - Dubova, 4 - Orșova, 5 - Isverna, 6 - Cireșu, 7 - Bălvănești, 8 - Cloșani, 9 - Nadanova, 10 - Baia de Aramă, 11 - Racova, Poiana-Căzănești, 12 - Halânga, 13 - Drobeta Turnu Severin, 14 - Ostrovu Șimian, 15 - Izvoru Aneștilor, 16 - Hinova, 17 - Cârjei, 18 - Batoți, 19 - Ostrovu Corbului, 20 - Devesel, 21 - Țigănași, 22 - Ostrovu Mare, 23 - Jiana, 24 - Gogoșu, 25 - Izvoarele, 26 - Balta Verde, 27 - Orevița Mare, 28 - Pădina Mare, 29 - Oprișor, 30 - Dârvari, 31 - Gârla Mare, 32 - Salcia, 33 - Valea Anilor, 34 - Almăjel, 35 - Moțăței, 36 - Maglavit, 37 - Terpezița, 38 - Plenița, 39 - Vela, 40 - Cleanov, 41 - Verbița, 42 - Verbicioara, 43 - Vârtop, 44 - Cornu, 45 - Coțofenii din Dos, 46 - Cerăt, 47 - Urzica, 48 - Curmătura, 49 - Cârna, 50 - Șimnic, 51 - Gârlești-Ghercești, 52 - Craiova, 53 - Cârcea „Hanuri”, 54 - Cârcea „Viaduct”, 55 - Coșovenii de Jos, 56 - Dobrotești, 57 - Locusteni, 58 - Teslui, 59 - Orlea, 60 - Corabia, 61 - Vădastra „Măgura Cetate”, 62 - Vădastra „Măgura Fetelor”, 63 - Brastavățu, 64 - Crușovu, 65 - Fărcașu de Sus, 66 - Dăneasa, 67 - Drăgănești-Olt, 68 - Vâlcele, 69 - Mărunței, 70 - Dobrosloveni, 71 - Reșca, 72 - Bălănești, 73 - Teslui, 74 - Brebeni, 75 - Crâmpoia, 76 - Ipotești, 77-78 - Găneasa, 79 - Slatina, 80 - Bălcești, 81 - Scornicești, 82 - Optași-Măgura, 83 - Obogeni, 84 - Baia de Fier, 85 - Racovița, 86 - Dobrinești, 87 - Govora, 88 - Căzănești, 89 - Ocnele Mari, 90 - Râmnicu-Vâlcea. Apud C. N. Pătroi 2015: 526, harta 1.

Șablon cartografic <http://www.geoportal-mediu.ro/arheologie/viewer/>